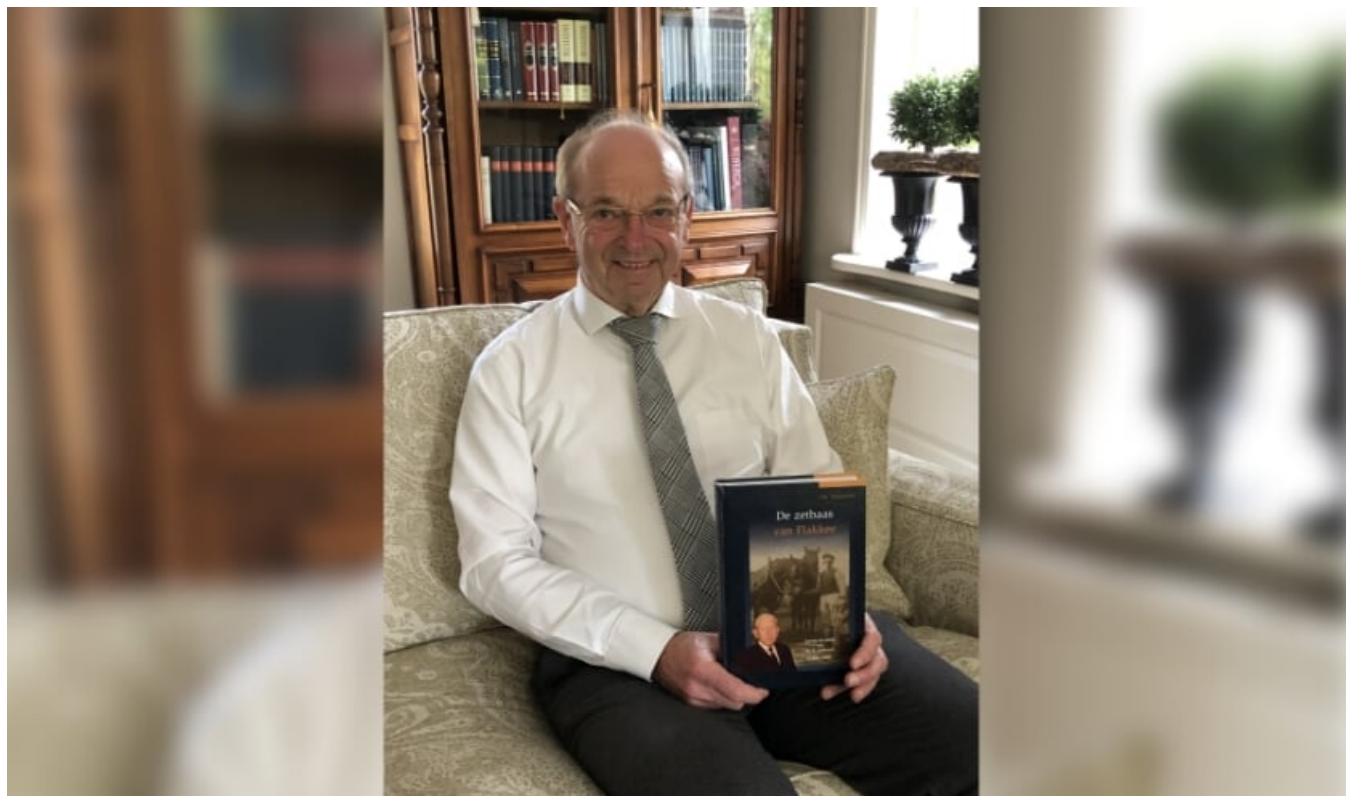

Han Vermeulen uit Meteren schrijft 41ste boek

do 22 okt 2020, 18:00

Nieuwe biografie over ds. L. Gebraad verschenen (1894-1980)

Meteren - Han Vermeulen uit Meteren had bij hoog en laag beweerd dat het boek over ds. L. Boone uit 2017 zijn laatste zou zijn. Hij had als reden daarvoor aangevoerd dat veertig boeken een mooi getal was om te stoppen en hij zag het ook als zijn 'magnum opus', zijn hoofdwerk. Mooi moment om er dan een punt achter te zetten. Maar het werd een komma, want inmiddels ligt zijn volgende boek in de schappen. Over ds. L. Gebraad uit Sint-Philipsland, een pil van 384 bladzijden.

De auteur J.M. Vermeulen volgt Lodewijk Gebraad als arbeidersjochie, boerenknecht, zetbaas, ouderling en gemeenteraadslid tijdens crisisjaren, inundatie, oorlogsjaren en watersnoodramp. Hij beschrijft zijn

kerkelijke loopbaan, inclusief twee kerkwisselingen, vanuit tot nu toe onbekende en exclusieve bronnen. Tijd voor een aantal vragen.

Je noemt het compleet nieuw, hoe kan dat?

Mijn eerste biografie over ds. Gebraad verscheen in 1996, dat is bijna 25 jaar geleden. De aanhoudende vraag naar dat boek deed mij besluiten een compleet nieuwe biografie te schrijven. Archieven en beeldbanken zijn nu beter toegankelijk en mijn eigen archiefkasten aanmerkelijk voller. Ook heb ik er na mijn werkende leven meer tijd voor. Hierbij komt dat de coronabeperkingen leidden tot een soort huisarrest, wat voor mij automatisch tekstschrijven betekende. Nu kunnen de gegevens nog worden vastgelegd, straks misschien niet meer.

Hoe kun je zeggen dat de biografie 'dubbeldik' is?

Het eerste boek telde ruim 70.000 woorden, die ik heb herschreven tot minder dan 50.000. Ik heb nu een heel andere schrijfstijl dan toen; directer en compacter, en probeer met minder woorden meer te zeggen. Het nieuwe boek telt zo'n 127.000 woorden. Er is dus een compleet boek bijgekomen en ook nog eens twee preken.

Waarin is je nieuwe boek anders?

Eigenlijk in alles. De onderwerpen zijn veel meer uitgediept. Een voorbeeld: hij moest door de inundatie van Flakkee in 1944 naar Leersum vluchten. Dat kan ik in één zin vertellen, maar ik kan ook in drie pagina's over de inundatie schrijven. Het was een van de ingrijpendste perioden in zijn leven. Dat geldt zoveel dingen. Ik heb niet alleen zijn domineesleven geschetst maar zijn hele leven, met alles erachter. De familie leverde foto's en gegevens. Van de kinderen leeft alleen nog de schoondochter. Domineeszoon Jan Gebraad had een familieverhaal geschreven en ook foto's van zijn voorouders verzameld. Dat zit er nu allemaal in.

Wat weet je van zijn afkomst?

Ik heb zijn voorgeslacht gevolgd vanaf het jaar 1520. Heel fascinerend om te weten waar hij vandaan kwam en wat zijn voorouders hebben uitgespookt. Ze kwamen uit Oud-Vossemeer, Steenberg en Oude-Tonge. Ik vertel hoe ze op Flakkee terechtkwamen, hoe ze aan de kost kwamen en wat ze daar beleefden. Aan de hand hiervan heb ik het plattelandsleven beschreven, ook van Lodewijk (Lood) Gebraad zelf.

Wat betekent het dat hij zetbaas werd?

Dat was een enorme promotie. Hij was van 1912 tot 1924 boerenknecht op Stad aan 't Haringvliet bij Bram van den Tol. Hij kon natuurlijk geen eigen boerenbedrijf starten, maar was er als de kippen bij toen hij hoorde dat Jaap van Nieuwenhuizen uit Nieuwe-Tonge een zetbaas of zetboer zocht voor zijn grote boerderij Nooit Gedacht aan de Duivenwaardsedijk. Jaap moet erg onder de indruk van Lood Gebraad zijn geweest. Die ging dus tegen vast loon of provisie een royaal boerenspul beboeren en beheren. Een ongekennde promotie. Zetbaas Gebraad kreeg een leven vol veranderingen en vernieuwingen, want allerlei revolutionaire landbouwmachines rolden het isolement van Flakkee binnen. Maar het ging hem prima af.

Had hij nog andere bezigheden?

O ja, volop. Hij kreeg steeds meer bezigheden, die allemaal tijd vroegen en de liefde van zijn hart hadden. De boerderij werd hem rond 1935 eigenlijk teveel. Hij was in 1934 ouderling geworden in de hervormde kerk en in 1935 voorzitter van de kerkenraad en ook nog eens gemeenteraadslid. En hij leerde al vier jaar bij ds. Jan Polhuijs voor godsdienstonderwijzer. Hij volgde zijn levensroeping en ging zijn boerenwerk afbouwen. Hij pachtte in 1936 een boerderijtje van de gezusters Zegers uit Sommelsdijk en kon nu zelf zijn tijd indelen. Hij slaagde voor godsdienstonderwijzer en was bijna elke zondag weg om

elders in het land Gods Woord te spreken.

Hoe kwam hij in Leersum terecht?

Eind februari 1944 werd Nieuwe-Tonge onder water gezet. Het Duitse leger vond het een effectief verdedigingsmiddel om een geallieerde luchtlanding te voorkomen. Ook Gebraad raakte in één klap alles kwijt. Het water stroomde bij Battenoord de Klinkerlandsche polder in; de Duivenwaardsedijk werd doorgegraven en het water trof ook hem. Het bestuur van de Leersumse evangelisatie had hem en zijn gezin uitgenodigd om daar het einde van de oorlog af te wachten. Ook twee zussen kwamen mee.

Hoe ging het in Leersum?

Hij werd er vaste voorganger van de evangelisatie. Hij bleef dus in Leersum wonen en zijn dochter Hester kocht na de oorlog zijn boerderijtje in Nieuwe-Tonge. Hij hielp in Leersum allerlei mensen die de oorlogsherinneringen parten speelden. Ook mensen van de Hervormde Kerk. Zij voelden zich tot Gebraads preken en pastorale zorg aangetrokken, meer dan tot de hervormde dominee H.J.R. Reijenga. Die diende daarom een klacht in bij het Classicaal Bestuur, zogenaamd over groeiende verdeeldheid in Leersum. Dat was voor hem blijkbaar de zekerste manier om van Gebraad af te komen. Gebraads preekbevoegdheid werd inderdaad ingetrokken en hij werd christelijk gereformeerd.

Werd hij daar predikant?

De kerkenraad wilde dat hij predikant werd en de classis Utrecht wilde dat ook. Ze waren vol lof over hem. Maar de Particuliere Synode, die over zijn predikantschap besliste, nam hem kwalijk dat hij buiten het kerkverband preekte in hervormde en vrije groepen en ook in Oud Gereformeerde Gemeenten. Gebraad wilde daar niet mee ophouden en

stelde zijn roeping boven alles: 'Predikt het Evangelie aan alle creaturen.' Hij had de grenzen van het onbijbelse clubgevoel allang overstegen, maar de synode vond de huis- en kerkregels belangrijker dan de classicale aanbevelingen. Hij vertrok in 1950 naar Tholen.

Hoe verliep het in Tholen?

In Tholen kreeg je eigenlijk hetzelfde. Hij mocht alleen in de eigen classis Middelburg voorgaan, maar bijna alle gemeenten hadden een eigen predikant, behalve Oud-Vossemeer. Hij kon dus bijna nergens terecht en bleef gewoon vrijbuiteren. Hij mocht zelfs bij Leen Potappel en Johannes Slager in Stavenisse voorgaan. Zijn kerkenraad sprak hem erop aan, maar vergeefs. Ds. Willem Baaij, de stichter van die gemeente, mocht dat vroeger wel, maar Gebraad blijkbaar niet, hoewel zijn eigen gemeente Tholen klein was en er beslist niet onder leed. De classis gaf hem een preekverbod en zijn kerkenraad liet hem vallen. Hij had ondertussen, in maart 1953, al een beroep lopen van de Oud Gereformeerde Gemeente van Capelle aan den IJssel en nam dat aan.

Sint-Philipsland

Hij vertrok in 1956 naar Sint-Philipsland en werd er twee jaar later predikant. Zijn belevenissen daar zijn nauwkeurig beschreven omdat ik de notulen van kerkenraad en ledenvergaderingen mocht inzien. Dat is wel heel bijzonder. Dat geeft een nauwkeurig beeld van de bijna 24 jaar dat hij deze gemeente diende. Hij sprak vaak in vrije groepen die sterk tegen de Oud Gereformeerde Gemeenten aanleunden en ook in écht vrije groepen of kortstondige samenkomsten. De kerkenraad gaf hem er alle ruimte voor. Gebraad was bij de oud gereformeerden echt op zijn plek. Zo volgde ik hem al die jaren tot hij in 1980 overleed.

Waarom geef je je boeken zelf uit?

Omdat ik er plezier in heb en alles zelf wil regelen. Het hele traject: vanaf

het eerste plan tot en met het verkopen. Een uitgever zou zoveel foto's en tekstkaders wellicht niet opnemen. Veel te luxe en veel te duur. Sommige uitgevers laten hun boeken in Polen produceren, da's veel goedkoper, maar dan heb je nergens zicht meer op. Ik kruip zelf met mijn vormgever twee dagen achter een beeldscherm en geef duidelijk aan hoe ik het wil hebben. En ik geniet van de contacten met boekhandels, kerken, particulieren en met de media.

Hoe typeer je het boek?

Het is een combinatie van drie dingen. Het boek zit boordevol tot nu toe onbekende kerkhistorie. Het is met 190 illustraties ook een prachtig kijkboek; alles wat er aan foto's te vinden was, zit erin. Dan gaan ze tenminste niet verloren. Ik heb ook alle preken van hem nog eens beluisterd en de mooiste passages afgedrukt in de vorm van kaderteksten, ongeveer 150 in totaal, op zo'n 45 bladzijden. Het boek is dus een mix van kerkhistorie, meditatie en beeld; een soort tijdschrift eigenlijk. Ook zijn twee preken van hem opgenomen. Dominee en ik hebben het boek dus samen gemaakt.

Waar is het boek te koop?

Ik verkoop de boeken via mijn website www.tekstservicevermeulen.nl en ook telefonisch. Het ligt ook in alle christelijke boekhandels. De kerkenraad van de Oud Gereformeerde Gemeente van Sint-Philipsland heeft het boek gekozen als eindejaarsgeschenk. Het kost € 29,50.

Hoe kijk je erop terug?

Bij het afronden van dit werk, kijk ik met weemoed op de tijd van ds. Gebraad terug en waardeer ik mijn oude vriend des te meer. Hij en zijn vrouw kwamen vaak bij ons thuis. Ik ben veel met hem opgetrokken en was tien jaar organist. Elke zaterdagavond lagen de psalmbriefjes om half 7 op de schoorsteenmantel klaar. Toen hij steeds moeilijker kon lezen,

schreef ik allerlei teksten met viltstift voor hem uit. Veertig jaar geleden stierf hij; het is als de dag van gisteren. Bij het schrijven van dit boek heb ik hem pas echt goed leren kennen als een oprecht man met een groot empathisch vermogen. Hij probeerde het anderen zo makkelijk mogelijk te maken; zorgzaam, menselijk, behulpzaam, zoals hij vroeger als hospitaalsoldaat al was. Een trouw en vroom prediker, die alles heeft gegeven voor de dienst van zijn Zender, tot zijn laatste levensuren toe. Ik ervaar het als een groot voorrecht, dat ik twee keer de biograaf mocht zijn van de dominee van Sint-Philipsland en de zetbaas van Flakkee.